

**АСТАНА ҚАЛАСЫНЫҢ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ
«ӘДІСТЕМЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ» МКҚК
АСТАНА ҚАЛАСЫ ӘКІМДІГІНІҢ
«№2 ӨНЕР МЕКТЕБІ» МКҚК**

«КЕСКІНДЕМЕ»

(Оқу бағдарламасы)

Астана қаласы, 2025 жыл

Білім беру ұйымы әдістемелік бірлестігінің отырысында қаралды, Қалалық оқу-әдістемелік кеңестің сараптамалық кеңесіне ұсынылды (2024 жылғы 04 қыркүйек №1 хаттама)

Рецензенттер:

1. Боранқұлов Е.Қ - Жеңіл өнеркәсіп технологиясы және дизайн кафедрасы қауымдастылған профессоры (доцент), педагогика ғылымдарының кандидаты, Қ.Құлжанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті.
2. Бейсенбаев Д.М – педагог-шебер, ҚР Оқу – ағарту министрлігі «Ы.Алтынсарин» төсбелгісінің иегері, Астана қаласы әкімдігінің «Тәттімбет атындағы №1 Өнер мектебі» көркемөнер бөлімінің педагогі.

Әзірлеуші: Алимгазина Р.М., «Кескіндеме» пәні бойынша оқу бағдарламасы, Астана, 2025 ж., 34- бет

Аңдатпа

Оқу бағдарламасы ерекше білім қажет ететін білім алушыларға, олардың танымдық ерекшеліктерін ескере отырып әзірленген. Бағдарламада ұсынылған тақырыптар ерекше білімді қажет ететін балалардың әлеуметтік-педагогикалық оңалту мәселесінің қажеттілігін шешуге оңтайлы және оқушылардың шығармашылық белсенділігін арттыруға бағытталған.

Мазмұны

Түсіндірме жазба.....	4
Кіріспе	6
Оқу бағдарламасының мазмұны. Даярлық сыныбы.....	7
1 сынып. Оқу тақырыптық жоспар	12
2 сынып. Оқу тақырыптық жоспар.....	18
3 сынып. Оқу тақырыптық жоспар.....	23
4 сынып. Оқу тақырыптық жоспар	27
Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету	31
Пайдаланған әдебиеттер.....	34

Түсіндірме жазба

Қазақстан Республикасының Заңнамасында адам құқықтары саласында халықаралық құжаттарға сәйкес барлық балалардың білім алуға тең құқылы екендігі қарастырылған. Балалардың білім алу құқығы кепілдігі Қазақстан Республикасының Конституциясында, Қазақстан Республикасының «Білім туралы», «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы», «Мүмкіндігі шектеулі балаларға әлеуметтік және медициналық-педагогикалық қолдау көрсету туралы», «Қазақстан Республикасында мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы», «Арнайы әлеуметтік қызмет көрсетулер туралы» Заңдарында бекітілген.

Мектебімізде инклюзивті білім алу санатына жататын оқушылар, яғни мүмкіндігі шектеулі, мүгедек балалар білім алуда. Сол себепті біздің тарапымыздан «Кескіндеме» бағдарламасы әзірленіп, қазіргі күні игерілуде. Аталған бағдарламада ерекше білім беруге қажеттіліктері бар балалармен жұмысты ұйымдастыру бағыттары көрсетілген. Инклюзивті білім беру мүмкіндігі шектеулі балаларға білім берудің тиімді формасы болып табылады.

Инклюзивті білім берудің ішкі жағдайларында ескеретін кезеңдер:

- ата-аналардың баланы дені сау балалармен оқытуға ниет білдіруі, оқыту үдерісінде оларға көмектесуге дайындығы және тырысуы;
- мүмкіндігі шектеулі балаға білікті көмек көрсетуге мүмкіндіктердің болуы;
- кіріктірілген оқытудың вариативтік модельдерін игеру үшін жағдай жасау.

сонымен қатар табысты инклюзивті білім берудің ішкі жағдайлары:

- жас ерекшелігі нормасына немесе оған жақын деңгейге сай келетін психикалық және сөйлеу дамуының деңгейі;
- даму деңгейі қалыпты қалыпты балаларға қарастырылған мерзімде жалпы орта білім беру стандартын меңгеру мүмкіндігі;
- инклюзивті сыныпта оқытуға баланың психологиялық дайындығы.

Оқу бағдарламасы төмендегідей нормативтік-құқықтық және құжаттық негізге ала отырып құрастырылды:

1. «Бала құқығы туралы» БҰҰ-ның Конвенциясы
2. Қазақстан Республикасы Конституциясы
3. 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345 «Бала құқығы туралы» Қазақстан Республикасының заңы

4. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңы

5. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 3 желтоқсандағы «Мүмкіндіктері шектеулі балаларға әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзету арқылы қолдау көрсету туралы» заңы

6. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасы

«Кескіндеме» оқу бағдарламасының әлемдік трендтермен байланысы:

Арт-терапияны білім беру жүйесіне енгізу – дамушы елдерде өнер арқылы емдеу және психологиялық қолдау трендке айналуға.

Дизайн және визуалды коммуникацияның маңызы артуы – анимация, цифрлық иллюстрация және графикалық дизайн ерекше білім қажеттіліктері бар балалар үшін жаңа мүмкіндіктер ашады.

Қолжетімділік принциптері – түрлі оқыту әдістері мен арнайы құралдардың көмегімен барлық балалардың тең білім алуын қамтамасыз ету.

Цифрлық технологиялардың дамуы – сандық өнер платформалары мен бағдарламалары ерекше білім беруді қажет ететін оқушыларға жаңа мүмкіндіктер ұсынады.

«Кескіндеме» пәнінің бағдарламасы ерекше білім беруді қажет ететін оқушыларға қолжетімді әрі бейімделген болуы қажет. Ол тек көркемдік дағдыларды дамытып қана қоймай, балалардың эмоционалды, когнитивті және әлеуметтік дамуына ықпал етеді. Мемлекеттік басымдықтар мен әлемдік трендтерге сәйкес, бұл пән инклюзивті білім берудің маңызды бөлігі болып табылады.

Кіріспе

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев «Қазақстан жаңа жағдайларда: әрекет ету кезеңі» атты Қазақстан халқына өзінің 2020 жылғы 1 қыркүйегіндегі Жолдауында халықтың шығармашылық әлеуетін дамытуға басымдылық берді. Шығармашылықты дамыту рухани байлыққа жетелейді. Рухани жаңғыру адамзат әлемін байытуға, патриоттық сезімнің артуына ықпал етеді.

Бағдарламаның өзектілігі: Ерекше білім беруді қажет ететін оқушылар үшін кескіндеме пәні – өзін-өзі тану, шығармашылық әлеуетін дамыту және психоэмоционалдық тұрақтылықты қолдаудың маңызды құралы. Өнер арқылы олар өз ойлары мен сезімдерін білдіруге, әлемді өз тұрғысынан көруге мүмкіндік алады.

Бағдарламаның мақсаты: Ерекше білім қажет ететін оқушыларыдың шығармашылық қабілетін дамыту, олардың өзін-өзі жетілдіруге ықпал ету, сабаққа деген қызығушылығын арттыру.

Бағдарламаның міндеттері:

- ерекше білім қажет ететін оқушылардың заттардың пішінін, көлемін, түсін, кеңістіктегі орнын дұрыс қабылдауын жүйелі және мақсатты түрде тәрбиелеу және дамыту арқылы олардың танымдық іс-әрекетіндегі кемшіліктерді түзетуге ықпал ету;
- бейнедегі маңызды белгілерді табу, ұқсастықтар мен айырмашылықтарды белгілеу;
- оқушылардың аналитикалық-синтетикалық белсенділігін, салыстыру және жалпылау қабілетін дамытуға ықпал ету;
- ғимаратты шарлау және жұмысты жоспарлау, сызбаның реттілігін белгілеу;
- қозғалыс дағдыларының кемшіліктерін түзету және қол-көз координациясын жақсарту;
- оқушыларға шынайы сурет салудың негіздерін беру, өмірден алынған сурет салу, сәндік сурет салу дағдыларын дамыту;
- оқушылардың сөйлеу тілін, көркемдік талғамын, бейнелеу өнеріне қызығушылығын дамыту.

Күтілетін нәтижелер

- Мүмкіндігі шектеулі және мүгедек балалардың әлеуметтік белсенділігін және өзін-өзі игеру деңгейін арттыру.
- Қолжетімді сапалы білім алу үшін бұқаралық мектеп жағдайында мүмкіндігі шектеулі, сонымен қатар мүгедектігі бар балаларға бейімді білім беру ортасын құру.

- Өз бетінше композиция құрастыру және көркемдік ойды жеткізу.
- Түрлі техникалар мен стильдерді қолданып, жеке көркемдік тіл қалыптастыру.

Оқу бағдарламасының мазмұны

Даярлық сыныбы

Даярлық сыныптың тапсырмалары оқушыларды тұстану негіздерімен және оларды практикалық жұмыста қолданумен таныстыру.

Кескіндемедегі алғашқы сабақтар оқушыларды шеберханамен, оның жабдықтарымен, жұмыс орнымен, кескіндемені оқытуда қолданылатын материалдармен және оларды пайдалану техникасымен таныстырудан басталуы керек. Балаларды теориялық сұрақтарға қызықтыру қиын, сондықтан жаттығуларды мүмкіндігінше тезірек бастаған жөн. Оқудың бірінші жылындағы жаттығулардың тақырыптары ерекше қызықты, өйткені балалардың қызығушылығынсыз нәтижелі оқу жұмысы мүмкін емес.

Кескіндеме академиялық білім негізін беретін, үйренушілерге өз шығармашылығы мен жеке қабілеттерін көрсетуге мүмкіндік туғызатын көркемсурет мектептердегі маңызды пәндердің бірі болып табылады. Бұл бағдарлама оқушылардың тұстану негіздерін, акварельдің қасиеттерін және оның техникалық мүмкіндіктерін оқиды және заттардың көлемін жеткізу, кеңістіктік ортаны түспен жеткізу тәсілдеріне үйренеді. Акварельмен жұмыс істеу дағдыларын дамытамыз.

Күтілетін нәтижелер

- мольбертке дұрыс отыруды білу және жұмыс орнын ұйымдастыра білу;
- материалдарды, жұмыс құралдарын, олардың қасиеттерін білу және оларды дұрыс пайдалана білу;
- акварель техникасын қолдана білу;
- түс және оның түрлену мүмкіндіктерін білу;
- «түс реңкі», «қанықтылық», «ашықтық», «жылы түстер», «салқын түстер» ұғымдарын білу, қоршаған ортаға байланысты заттың жергілікті түсінің өзгеруін жеткізе білу;

Оқу- тақырыптық жоспар

Оқу аптасының саны – 34

Апталық сағат саны – 2

Жылдық сағат саны – 68

№	Тақырыбы	Сарамандық тапсырмалар	Сағаты саны
I тоқсан			
1	Кіріспе. Кескіндеме пәні бойынша әңгімелесу.	1.Көрнекі құралдармен танысу	1
2	Күн спекторы туралы түсінік	Түстер шеңберін құрастыру Жылы және суық бояулармен жұмыс жаттығыулары	1 1 1
3	Акварель бояу техникасымен таныстыру.	Акварель бояулары және олардың қасиеттері туралы әңгімелесу. «Түсті түске енгізу», созылу техникасы.Жапырақтар әлемі. «жапырақтар» имитациялау.	2 1
4	Түстің негізгі сипаттамаларын оқу: негізгі, қосымша, құрама. Түс дөңгелегі.	«Жетітүс» қаласындағы түстер. «Кемпірқосақ» жаттығуы. Қылқалам техникасы.	1 1
5	Көлемді көрсетіп үйрену. Пішінді ақ-қара үлгілеу. Контраст туралы түсінік.	Натюрморт деген не? Түсіндіру және алма этюдін салу.	2
6	Бір түсті реңктер. «Рефлекс» туралы түсінік.	Фонда «Жеміс отшашуының» эскизі. (алма, қара өрік, қауын, алмұрт). Шам қосу арқылы дымқыл акварельмен жұмыс істеу техникасы (ең аз мөлшерде).	2
7	Түстің түске әсер етуі. Жылы-суық туралы түсінік.	Ойыншықтары бар натюрморт. Акварель қарындаштары арқылы акварель бояуы.	3
8	Жаңа ұғымдарды бекіту.	Қарапайым натюрморттың екі нұсқадағы эскизі: 1. Жазық кескін. 2. Жарық пен көлеңке градацияларына бөлу.	2
			18 сағ.

№	Тақырыбы	Сарамандық тапсырмалар	Сағаты саны
II тоқсан			
1	Жаңа техникамен танысу. Текстуралы кескіндеме.	Мыжылған қағазға тыртық техникасын қолданып эскиз жасаңыз: «Үй гүлі».	2 2
2	Рефлексстер туралы мәліметтерді бекіту. Фонға және жарықтандыруға байланысты түсін өзгерту.	«Ақ сиқыр» жаттығуы. Жылы және салқын ортада жемістермен этюд салу.	2 2
3	Глазурьмен сурет салу.	Сатин таспа бетбелгісі бар ашық кітапты зерттеу. Фон суық сұр-көк.	1 1
4	Шикізат техникасымен сурет салу.	Жарқын контрастты қатынастардың натюрморты. Мысалы, қызыл және жасыл қарбыз, ашық фонда сары алма.	2 2
			14 сағ.

№	Тақырыбы	Сарамандық тапсырмалар	Сағаты саны
III тоқсан			
1	Текстуралы кескіндеме.	Манна жармасына акварельмен сурет салу. «Нан – бәрінің басы» эскизі.	2 2
2	Гуашь техникасы.	Жылы түстер. Натюрморт түсінігі.	2 2
3	Заттардың пішіні мен құрылымы.	Натюрморт «Бүгін балық аулау күні». Гуашь.	2 2
4	Түс реңктерінің қарама-қарсы әрекеттесуі.	Ашықтығы мен реңктері бойынша заттардың түсін анықтау және табу. «Алма мен стаканды бейнелеу» қысқа мерзімді этюд.	2 2 1 1
5	Натюрморттағы кеңістікті беру.	«Өнер» айқын жоспарлары бар натюрморт этюды.	2
			20 сағ.

№	Тақырыбы	Сарамандық тапсырмалар	Сағаты саны
IV тоқсан			
1	Пастельмен жұмыс жасау түрлері.	Сюжеттік композиция құруды, пингвиндерді шеңбер және сопақша түрінде салуды үйреніңіз. Балауыз қарындаштармен кескіндерді бояуға жаттықтыру.	2 2 2 2
2	«Вазадағы гүл» (бөлме гүлін натурамен салу)	Натурамен сурет салуға, вазаның пішінін, гүлдің дизайнын жеткізуге және суретті қағаз бетіне әдемі орналастыруға үйрету.	2 2 2
3	Көктемгі табиғатты бейнелеу	Жазықтықта дұрыс орналастыру Түстерін анықтау	2 2
4	Ақ зат кескіндемесі. Ахроматикалық түс және кеңістік ортасы.	Жеңіл немесе ауыр фонда 1-2 заттың біреуі ақ болып келетін қысқа мерзімді натюрморт этюды	2 2 2
			24 сағ.

Бағдарлама мазмұны

I тоқсан

Тақырып I: Кіріспе сабақ. (1 сағат)

Кескіндеме пәні бойынша әңгімелесу.

Көрнекі құралдармен танысу.

Тақырып II: Күн спекторы туралы түсінік. (3 сағат)

Түстер шеңберін құрастыру. Жылы және суық бояулармен жұмыс жаттығыулары.

Тақырып III: Акварель бояу техникасымен таныстыру. (3 сағат)

Акварель бояулары және олардың қасиеттері туралы әңгімелесу. «Түсті түске енгізу», созылу техникасы. Жапырақтар әлемі. «жапырақтар» имитациялау.

Тақырып IV: Түстің негізгі сипаттамаларын оқу: негізгі, қосымша, құрама. Түс дөңгелегі. (2 сағат)

«Жетітүс» қаласындағы түстер. «Кемпірқосақ» жаттығуы. Қылқалам техникасы.

Тақырып V: Көлемді көрсетіп үйрену. Пішінді ақ-қара үлгілеу. Контраст туралы түсінік. (2 сағат)

Натюрморт деген не? Түсіндіру және алма этюдін салу.

Тақырып VI : Бір түсті ренктер. «Рефлекс» туралы түсінік. (2 сағат)

Фонда «Жеміс отшашуының» эскизі. (алма, қара өрік, қауын, алмұрт). Шам қосу арқылы дымқыл акварельмен жұмыс істеу техникасы (ең аз мөлшерде).

Тақырып VII: Түстің түске әсер етуі. Жылы-суық туралы түсінік.

(3 сағат)

Ойыншықтары бар натюрморт. Акварель қарындаштары арқылы акварель бояуы.

Тақырып VIII: Жаңа ұғымдарды бекіту. (2 сағат)

Қарапайым натюрморттың екі нұсқадағы эскизі:

1. Жазық кескін.
2. Жарық пен көлеңке градацияларына бөлу.

II тоқсан

Тақырып I: Жаңа техникамен танысу. Текстуралы кескіндеме. (4 сағат)

Мыжылған қағазға тыртық техникасын қолданып эскиз жасаңыз: «Үй гүлі».

Тақырып II: Рефлексстер туралы мәліметтерді бекіту. (4 сағат)

Фонға және жарықтандыруға байланысты түсін өзгерту.

«Ақ сиқыр» жаттығуы. Жылы және салқын ортада жемістермен этюд салу.

Тақырып III: Глазурьмен сурет салу. (2 сағат)

Сатин таспа бетбелгісі бар ашық кітапты зерттеу. Фон суық сұр-көк.

Тақырып IV: Шикізат техникасымен сурет салу. (4 сағат)

Жарқын контрастты қатынастардың натюрморты. Мысалы, қызыл және жасыл қарбыз, ашық фонда сары алма.

III тоқсан

Тақырып I: Текстуралы кескіндеме. (4 сағат)

Манна жармасына акварельмен сурет салу. «Нан – бәрінің басы» эскизі.

Тақырып II: Гуашь техникасы. (4 сағат)

Жылы түстер. Натюрморт түсінігі.

Тақырып III: Заттардың пішіні мен құрылымы. (4 сағат)

Натюрморт «Бүгін балық аулау күні». Гуашь.

Тақырып IV: Түс реңктерінің қарама-қарсы әрекеттесуі. (6 сағат)

Ашықтығы мен реңктері бойынша заттардың түсін анықтау және табу.

«Алма мен стаканды бейнелеу» қысқа мерзімді этюд.

Тақырып V: Натюрморттағы кеңістікті беру. (2 сағат)

«Өнер» айқын жоспарлары бар натюрморт этюды.

IV тоқсан

Тақырып I: Пастельмен жұмыс жасау түрлері. (8 сағат)

Сюжеттік композиция құруды, пингвиндерді шеңбер және сопақша түрінде салуды үйреніңіз. Балауыз қарындаштармен кескіндерді бояуға жаттықтыру.

Тақырып II: «Вазадағы гүл» (бөлме гүлін натурамен салу). (6 сағат)

Натурамен сурет салуға, вазаның пішінін, гүлдің дизайнын жеткізуге және суретті қағаз бетіне әдемі орналастыруға үйрету.

Тақырып III: Көктемгі табиғатты бейнелеу. (4 сағат)

Жазықтықта дұрыс орналастыру. Түстерін анықтау.

Тақырып IV: Ақ зат кескіндемесі. Ахроматикалық түс және кеңістік ортасы. (6 сағат)

Жеңіл немесе ауыр фонда 1-2 заттың біреуі ақ болып келетін қысқа мерзімді натюрморт этюды

1 сынып

Кескіндеме бойынша тапсырмалар орындай алатын және қызықты болып, дара шығармашылық мүмкіндіктерді дамытуға бағытталуы керек.

Бірінші сыныпта кескіндеме сабағында түстерді қабылдауды, заттардың көлемін түс арқылы және сызықтық әрі ауадағы кескін беруді үйренеді.

1 сыныпта оқытушы оқушылардың түстерді түсіну мен өзіндік ерекшеліктерін, кескіндеме бейнелеу құралдарын көрсететін түс дақтарын, түс пен рең арақатынасын, тұтастық үйлесім, түс айшықтарын менгеруін қамтамасыз ету керек.

Бағдарламада түсердің өзіндік ерекшеліктерін әртүрлі шығармашылық тапсырмалармен және техникалардың; гризайль, шектетілген түс гаммасы, айшықты техника орындалуы арқылы оқыту қарастырылған.

Күтілетін нәтижелер

1 сыныпта бітіретін білім алушы:

- парақтағы суретті дұрыс орналастыру;
- бояуды дұрыс жеткізу;
- фонға заттардың түс және реңк қатынасын сауатты жеткізу;
- сулы бояу және гуашьпен жұмыс істеудің өзіндік ерекшеліктерін түсінуге;
- қысқа мерзімді жеңіл этюдтарды гуашь пен сулы бояумен орындау барысында негізгі жұмыс түрлерін игеруі;

Оқу- тақырыптық жоспар

Оқу аптасының саны – 34

Апталық сағат саны – 3

Жылдық сағат саны – 102

№	Тақырыбы	Сарамандық тапсырмалар	Сағаты саны
I тоқсан			
1	Кіріспе.	1. Түстерді алмастыру	1
	Көрнекі құралдармен жұмыстары		1
	жұмыс және жаттығулар.	2. Жылы және суық түстер	1

		3.Қосымша түстерді пайдалану	
2	Алманың этюды. Гризайл техникасы	Гризайл техникасымен таныстыру. 1. Акварель бояуларымен жұмыс істеу дағдыларын жылтырату. 2. Егжей-тегжейлілікке және маңыздылыққа қол жеткізу	2 2
3	Екі жемісі бар натюрморт тонусы мен көлемі жағынан әр түрлі этюды	Гризайл. 1.Гризайл техникасында жұмыс істеу дағдыларын бекіту. 2.Көзді, пропорция сезімін, қол моторикасын дамыту.	3 3
4	Жемісі бар тонусы мен көлемі жағынан әр түрлі натюрморт.	Бейтарап фонда алма, шабдалы, шие бейнеленген натюрморт.	3
5	Күзгі жапырақтардың эскиздері	Дизайн және колористикалық ерекшеліктерін анықтауға арналған эскиздер және әртүрлі ағаш түрлерінің күзгі жапырақтарымен жұмыс жасау.	2 2
6	Екі көкөністен тұратын натюрморт	Натюрморт баклажан, қызанақ бейнесі (немесе пішіні бойынша ұқсас көкөністер). Кеңістіктік шешім (бейтарап фон).	3 3
7	Қорытындылау	Көрме жұмысын жасау.	1
			27 сағ.

№	Тақырыбы	Сарамандық тапсырмалар	Сағаты саны
II тоқсан			
1	Әртүрлі реңте түстерінің молдығы бар 1-2 қаттың натюрмортты этюды (Қосымша түстерді қоспай)	Құрылым және құрастыру Түстермен жұмыс Детализация.Жұмысты аяқтау	3 3 3
2	Көлемді тасымалдау. Пішінді ақ-қара	<i>Монохром техникасы</i> 1.Құрастыру мен құрылым.	3

	үлгілеу. Контраст туралы түсінік.	2.Зат көлемін әр түрлі мазок нүкте арқылы бейнелеу. 3.Түстердің өзара ықпалдасу рефлексін беру. 4.Жұмысты аяқтау.	2
3	Түс қарама – қарсысылығы аз әртүрлі реңктегі бір заттың ұзақ мерзімді натюрморт этюды	1. Натюрморт конструктивтік құрылымы мен тұтастық. 2. Түстермен жұмыс 3. Жинақтау, жұмысты аяқталуы	3 3
4	Сынақ сағаты	Жасаған жұмыстарымен көрме ұйымдастыру.	1
			21 сағ.

№	Тақырыбы	Сарамандық тапсырмалар	Сағаты саны
ІІІ тоқсан			
1	Пуантелизм техникасы (Бір заттан тұратын нат.сулы бояу)	Құрастыру мен құрылым. Зат көлемін әр түрлі мазок нүкте арқылы бейнелеу. Түстердің өзара ықпалдасу рефлексін беру. Жұмысты аяқтау.	3 3
2	Алла прима техникасы(1-2 заттан тұратын нат.сулы бояу)	Құрастыру мен құрылым. Зат көлемін әр түрлі мазок нүкте арқылы бейнелеу. Түстердің өзара ықпалдасу рефлексін беру. Жұмысты аяқтау.	2 2 3
3	«Греческая политра» әдісімен жеңіл түсті гаммада бір затты натюрмортты этюд	1. Натюрморттың конструктивтік құрылымы. 2. Түстегі қойылым айқындылығын есепке алған жұмысы орындау.	1 2
4	Бір түсті реңктер. «Рефлекс» туралы түсінік.	Бейтарап фонда «Жеміс отшашуының» эскизі. (алма, кара өрік, қауын, алмұрт). Шам қосу арқылы дымқыл акварельмен жұмыс істеу техникасы (ең аз мөлшерде).	3 3

5	Көркем кеңістік.	Жаттығулар: «Мұз» акварельді фон, сабын көпіршіктерінің әсері, қиғаш штрихтар әдісі.	2 3
6	Түстің түске әсері. Жылы-суық туралы түсінік.	Ойыншықтары бар натюрморт. Акварель қарындаштары арқылы акварель бояуы.	3
			30 сағ.

№	Тақырыбы	Сарамандық тапсырмалар	Сағаты саны
IV тоқсан			
1	Гуашь кескіндемесіндегі түстердің қарама қарсылығы 1-2 заттардан тұратын натюрморт.	Натюрморт құрылымы. Түстердің өзара ықпалдасуына байланысты жұмысты орындау. Жұмысты аяқтау.	3 3
2	Мыжылған қағазға крекл техникасын қолданып эскиз жасау.	«Үй гүлі» 1.Түстердің өзара ықпалдасуына байланысты жұмысты орындау. 2.Жұмысты аяқтау.	3 2
3	Лесировкамен сурет салу.	Жазықтықта дұрыс орналастыру Түстерін анықтау	3 3
4	Ақ зат кескіндемесі. Ахроматикалық түс және кеңістік ортасы.	Жеңіл немесе ауыр фонда 2-3 заттың біреуі ақ болып келетін қысқа мерзімді натюрморт этюды	3 3
5	Бір түспен натюрморт салу	Құрылымын табу. Жеке детальдау. Жарық көлеңкесін анықтау.	1 2
6	Сынақ сағаты	Тоқсандық салған жұмыстарына көрме ұйымдастыру.	1
			27 сағ.

Бағдарлама мазмұны

I тоқсан

Тақырып I: Кіріспе. Көрнекі құралдармен жұмыс және жаттығулар.

(3 сағат)

Түстерді алмастыру жұмыстары. Жылы және суық түстер. Қосымша түстерді пайдалану.

Тақырып II: Алманың этюды. Гризайл техникасы. (4 сағат)

Гризайл техникасымен таныстыру. Акварель бояуларымен жұмыс істеу дағдыларын жылтырату. Егжей-тегжейлілікке және маңыздылыққа қол жеткізу.

Тақырып III: Екі жемісі бар натюрморт тонуы мен көлемі жағынан әртүрлі этюды. (6 сағат)

Гризайл техникасы. Гризайл техникасында жұмыс істеу дағдыларын бекіту. Көзді, пропорция сезімін, қол моторикасын дамыту.

Тақырып IV: Жемісі бар тонуы мен көлемі жағынан әртүрлі натюрморт. (3 сағат)

Бейтарап фонда алма, шабдалы, шие бейнеленген натюрморт.

Тақырып V: Күзгі жапырақтардың эскиздері. (4 сағат)

Дизайн және колористикалық ерекшеліктерін анықтауға арналған эскиздер және әртүрлі ағаш түрлерінің күзгі жапырақтарымен жұмыс жасау.

Тақырып VI: Екі көкөністен тұратын натюрморт. (6 сағат)

Натюрморт баклажан, қызанақ бейнесі (немесе пішіні бойынша ұқсас көкөністер). Кеңістіктік шешім (бейтарап фон).

Тақырып VII: Қорытындылау. (1 сағат)

Қысқа мерзімді жеміс – жидек этюды.

II тоқсан

Тақырып I: Әртүрлі реңте түстерінің молдығы бар 1-2 қаттың натюрмортты этюды (Қосымша түстерді қоспай) (9 сағат)

Құрылым және құрастыру. Түстермен жұмыс. Детализация. Жұмысты аяқтау.

Тақырып II: Көлемді тасымалдау. (5 сағат)

Пішінді ақ-қара үлгілеу. Контраст туралы түсінік.

Монохром техникасы

1. Құрастыру мен құрылым. 2. Зат көлемін әртүрлі мазок нүкте арқылы бейнелеу. 3. Түстердің өзара ықпалдасу рефлексін беру. 4. Жұмысты аяқтау.

Тақырып III: Түс қарама – қарсысылығы аз әртүрлі реңтегі бір заттың ұзақ мерзімді натюрморт этюды. (6 сағат)

1. Натюрморт конструктивтік құрылымы мен тұтастық.

2. Түстермен жұмыс.

3. Жинақтау, жұмысты аяқталуы.

Тақырып IV: Сынақ сағаты. (1 сағат)

Жасаған жұмыстарымен көрме ұйымдастыру.

III тоқсан

Тақырып I: Пуантелизм техникасы.

(Бір заттан тұратын нат.сулы бояу) (6 сағат)

Құрастыру мен құрылым. Зат көлемін әр түрлі мазок нүкте арқылы бейнелеу. Түстердің өзара ықпалдасу рефлексін беру. Жұмысты аяқтау.

Тақырып II: Алла прима техникасы. (1-2 заттан тұратын нат.сулы бояу)
(7 сағат)

Құрастыру мен құрылым. Зат көлемін әр түрлі мазок нүкте арқылы бейнелеу. Түстердің өзара ықпалдасу рефлексін беру. Жұмысты аяқтау.

Тақырып III: «Греческая политра» әдісімен жеңіл түсті гаммада бір затты натюрмортты этюды. (3 сағат)

1. Натюрморттың конструктивтік құрылымы.
2. Түстегі қойылым айқындылығын есепке алған жұмысы орындау.

Тақырып IV: Бір түсті реңктер. «Рефлекс» туралы түсінік. (6 сағат)

Бейтарап фонда «Жеміс отпашуының» эскизі. (алма, қара өрік, қауын, алмұрт). Шам қосу арқылы дымқыл акварельмен жұмыс істеу техникасы (ең аз мөлшерде).

Тақырып V: Көркем кеңістік. (5 сағат)

Жаттығулар: «Мүз» акварельді фон, сабын көпіршіктерінің әсері, қиғаш штрихтар әдісі.

Тақырып VI: Түстің түске әсері. Жылы-суық туралы түсінік. (3 сағат)

Ойыншықтары бар натюрморт. Акварель қарындаштары арқылы акварель бояуы.

IV тоқсан

Тақырып I: Гуашь кескіндемесіндегі түстердің қарама қарсылығы 1-2 заттардан тұратын натюрморт. (6 сағат)

Натюрморт құрылымы. Түстердің өзара ықпалдасуына байланысты жұмысты орындау. Жұмысты аяқтау.

Тақырып II: Мыжылған қағазға крекл техникасын қолданып эскиз жасау. «Үй гүлі» (5 сағат)

1. Түстердің өзара ықпалдасуына байланысты жұмысты орындау.
2. Жұмысты аяқтау.

Тақырып III: Лесировкамен сурет салу. (6 сағат)

Жазықтықта дұрыс орналастыру. Түстерін анықтау.

Тақырып IV: Ақ зат кескіндемесі. Ахроматикалық түс және кеңістік ортасы. Жеңіл немесе ауыр фонда 2-3 заттың біреуі ақ болып келетін қысқа мерзімді натюрморт этюды.

Тақырып V: Бір түспен натюрморт салу. (3 сағат)

Құрылымын табу. Жеке детальдау. Жарық көлеңкесін анықтау.

Тақырып VI: Сынақ сағаты. (1 сағат)

Тоқсандық салған жұмыстарына көрме ұйымдастыру.

2 сынып

Екінші сыныпта кескіндеме бағдарламасы бірінші сыныпта алған ақпаратты бекіту.

Түс, қоршаған орта мен жарықтың пәнге әсері туралы жаңа білімдерін қалыптастыру; реңк пен түсті пайдалана отырып, кеңістік пен көлемді жеткізу жолдарын одан әрі зерттеу; акварель бояу дағдыларын бекіту.

Күтілетін нәтижелер

2 сынып бітірген білім алушы:

- композицияның негізгі заңдылықтарын білу және қағаз бетіндегі кескінді дұрыс орналастыра білу;
- «заттың көлемі» ұғымын білу, оны түс-тональдық қатынас арқылы жеткізе білу;
- заттардың материалдылығын жеткізу тәсілдерін білу, оны жеткізе білу;
- натюрморттағы жарықтандыру табиғатының әсерін білу, оны жеткізе білу;
- «кеңістіктік орта», «силуэт» ұғымдарын білу, натюрморттағы кеңістікті жеткізе білу.

Оқу- тақырыптық жоспар

Оқу аптасының саны – 34

Апталық сағат саны – 3

Жылдық сағат саны – 102

№	Тақырыбы	Сарамандық жұмыс	Сағаты саны
I тоқсан			
1	Кіріспе сабақ 2 сынып міндеттері туралы пікірлесу. Кескіндемедегі ары қарай оқылатын түс тануға кіріспе теориясы.	Көрнекілікпен жұмыс. Ауызша сұрау-қайталау. 1.Натюрморттағы пейзаждың қысқа мерзімді этюды	3
2	Түс үйлесімділігі.	Драппен және қасында орналастқан екі заттық натюрморт этюдын салу. Кескіндемедегі негізгі ұғымдарды бекітуді жалғастыру;	3 3 3

		заттардың көлемін, кеңістік пен түс үйлесімін, түстің өзара әсерін жеткізу дағдысын дамыту.	
3	Монохром.	Пішіні әр түрлі, үні әр түрлі (шәйнек, кружка...) фонында қатпарсыз, бүйірлік жарықтандырылған екі тұрмыстық заттың натюрморт.	3 3 3 3
			27 сағ

II тоқсан			
1	Түстердің тығыз байланысы.	1.Екі тұрмыстық заттардың натюрморттары, ұқсас түстік қатынастар. 2. Екі нысанның натюрморт, тоны ашық және түсі анық, күңгірт фонда.	3 3 3
2	Элемент текстурасы.	1.Шыныдан жасалған тұрмыстық бұйымдардың эскиздері. Акварельмен жұмыс істеудің зерттелген әдістерін қолдана отырып, заттардың маңыздылығын жеткізуді үйрену: «шикі», глазурь, қылқаламмен сызу; осы әдістерді біріктіру дағдысын дамыту; акварельмен жұмыс істеу тәсілдерін бекіту. 2.Екі қарапайым тұрмыстық заттар мен әртүрлі текстурадағы шыныдан жасалған натюрморт. Жүйелі жұмысты орындауға үйрету; қоршаған ортаның әсерін ескере отырып, акварельде заттардың текстурасын беру дағдысын дамыту;	3 5 3 3
3	Сынақ сағаты	Көрме жасау.	1
			21 сағ.

III тоқсан			
1	Оңай интерьердің ұзақ мерзімді этюды (үстел, орындық, т.б.)	1.Бөлменің перспективасының құрылымы және құрастырылуы 2.Үлкен түс – рең қатынастарды анықтау. Бірінші жоспардың толық үлгі жасауы 3.Жинақтау	3 3 3 3
2	1-2 күрделі емес тұрмыстық зат пішіндердің түс пен рең жақын натюрморт этюды.	1.Құрылымын мен құрастыру 2.Үлкен түс- рең қатынастарды анықтау және толық үлгі жасау 3.Жұмысты толығымен аяқтау	3 3 3
3	Фон реңі қарама-қарсы натурашы басының ұзақ мерзімді этюды.	1.Конструкциялық құрылым 2.Натурашының жүзі, шашы және фон түс-рең қатынастарын анықтау 3.Толық үлгілеу мен жинақтау	3 3 3
			30 сағ.

IV тоқсан			
1	Әртүрлі стильдегі екі натюрморт этюды.	1.«Шикі күй» және «Құрғақтық» акварель кескіндемесі әдістерімен белгіленген этюд. 2.Сәндеу техникасында зат пішінін стильдеу шығармашылық этюды. 3.Жұмысты аяқтау	3 3 3
2	Түс қарама-қарсылығы 1-2 заттың тақырыптық натюрморт этюды.	1.Тұтастық пен конструктивті құрылым. 2.Үлкен түс-рең қатынастарын анықтау 3.Түс көлемдерін үлгілеу 4.Детализация мен жинақтау	3 3 3 5
3	Сынақ сағаты	Тоқсандық жұмыстардан көрме ұйымдастыру.	1
			24 сағ.

Бағдарлама мазмұны

I тоқсан

Тақырып I: Кіріспе сабақ (3 сағат)

2 сынып міндеттері туралы пікірлесу. Кескіндемедегі ары қарай оқылатын түс тануға кіріспе теориясы.

Көрнекілікпен жұмыс. Ауызша сұрау-қайталау.

1. Натюрморттағы пейзаждың қысқа мерзімді этюды

Тақырып II: Түс үйлесімділігі. (9 сағат)

Драппен және қасында орналастқан екі заттық натюрморт этюдын салу.

Кескіндемедегі негізгі ұғымдарды бекітуді жалғастыру;

заттардың көлемін, кеңістік пен түс үйлесімін, түстің өзара әсерін жеткізу дағдысын дамыту.

Тақырып III: Монохром. (12 сағат)

Пішіні әр түрлі, үні әр түрлі (шәйнек, кружка...) фонында қатпарсыз, бүйірлік жарықтандырылған екі тұрмыстық заттың натюрморт.

II тоқсан

Тақырып I: Түстердің тығыз байланысы. (9 сағат)

1. Екі тұрмыстық заттардың натюрморттары, ұқсас түстік қатынастар.

2. Екі нысанның натюрморт, тоны ашық және түсі анық, күңгірт фонда.

Тақырып II: Элемент текстурасы. (14 сағат)

1. Шыныдан жасалған тұрмыстық бұйымдардың эскиздері.

Акварельмен жұмыс істеудің зерттелген әдістерін қолдана отырып, заттардың маңыздылығын жеткізуді үйрену: «шикі», глазурь, қылқаламмен сызу;

осы әдістерді біріктіру дағдысын дамыту; акварельмен жұмыс істеу тәсілдерін бекіту.

2. Екі қарапайым тұрмыстық заттар мен әртүрлі текстурадағы шыныдан жасалған натюрморт.

Жүйелі жұмысты орындауға үйрету; қоршаған ортаның әсерін ескере отырып, акварельде заттардың текстурасын беру дағдысын дамыту; акварель дағдыларын шыңдау.

Тақырып III: сынақ сағаты. (1 сағат)

Екі тоқсанның жұмыстарымен көрме ұйымдастыру.

III тоқсан

Тақырып I: Оңай интерьердің ұзақ мерзімді этюды (үстел, орындық, т.б.) (12 сағат)

1. Бөлменің перспективасының құрылымы және құрастырылуы.

2. Үлкен түс – рең қатынастарды анықтау. Бірінші жоспардың толық үлгі жасауы.

3. Жинақтау.

Тақырып II: 1-2 күрделі емес тұрмыстық зат пішіндердің түс пен рең жақын натюрморт этюды. (12 сағат)

1. Құрылымын мен құрастыру.

2. Үлкен түс- рең қатынастарды анықтау және толық үлгі жасау.

3. Жұмысты толығымен аяқтау.

Тақырып III: Фон реңі қарама-қарсы натурашы басының ұзақ мерзімді этюды. (9 сағат)

1. Конструкциялық құрылым.

2. Натурашының жүзі, шашы және фон түс-рең қатынастарын анықтау.

3. Толық үлгілеу мен жинақтау.

IV тоқсан

Тақырып I: Әртүрлі стильдегі екі натюрморт этюды. (9 сағат)

- 1.«Шикі күй» және «Құрғақтық» акварель кескіндемесі әдістерімен белгіленген этюд.
- 2.Сәндеу техникасында зат пішінін стильдеу шығармашылық этюды.
- 3.Жұмысты аяқтау.

Тақырып II: Түс қарама-қарсылығы 1-2 заттың тақырыптық натюрморт этюды. (14 сағат)

- 1.Тұтастық пен конструктивті құрылым.
- 2.Үлкен түс-рең қатынастарын анықтау.
- 3.Түс көлемдерін үлгілеу.
- 4.Детализация мен жинақтау.

Тақырып III: Сынақ сағаты. (1 сағат)

Тоқсандық жұмыстардан көрме ұйымдастыру.

3 сынып

Акварель техникасы дағдыларын бекіту, жаңа материалдармен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру; әр түрлі текстураның объектілерінің материалдылығын жеткізу жолдарын одан әрі зерттеу; драперлердің қатпарларын бейнелеудің техникалық тәсілдерін меңгеру.

Күтілетін нәтижелер

3 сынып бітірген білім алушы:

- акварельмен жұмыс істеудің әртүрлі техникалық тәсілдерін білу және қолдана білу;
- «Контраст» ұғымын білу, натюрморттағы «күйді» көрсете білу;
- натюрморттағы композициялық орталықты анықтау тәсілдерін білу және оларды жеткізе білу;
- гуашьпен жұмыс істеу тәсілдерін білу, гуашь техникасын қолдана отырып, натюрморттың түс схемасына жарықтандыру сипатының әсерін жеткізе білу.

Оқу- тақырыптық жоспар

Оқу аптасының саны – 34

Апталық сағат саны – 3

Жылдық сағат саны – 102

№	Тақырыбы	Сарамандық жұмыс	Сағаты саны
I тоқсан			
1	Кіріспе сабақ.	Акварель техникасы бойынша дағдыларды кескіндемедегі теориялық білімдерді (негізгі түсініктерді) қалпына келтіру. Үшінші сыныпта кескіндеменің негізгі міндеттері туралы әңгімелесу. Гүлдердің эскиздері.	3
2	Жеңіл драпты қатпарлардың суретін салу.	Драперлі қатпарлардың құрылымын зерттеу. 1.Тік және көлденең жазықтықта жай, көтерілген қатпарлы драперлерді зерттеу. 2. Гипс құмырасы мен драпы бар натюрморт. Алдыңғы жағында қарапайым, көтерілген қатпарлары бар драп.	3 3 6

		3. Натюрморт, тұрмыстық бұйым және жеңіл ою-өрнегі бар драпер.	6 6
			27 сағ.

II –тоқсан			
1	Объектінің беттік құрылымы.	1. Жеңіл тұрмыстық бұйымдардың эскиздері. 2. Үш тұрмыстық бұйымдардың натюрморт, өңі қарама-қарсы, беті әртүрлі этюды.	3 3 3
2	Тақырыптық натюрморт.	Кеңістіктік ортадағы жеңіл заттардың натюрморты. Натюрморттағы «күйді» көрсету. 1. жарық пен көлеңкенің анық байланысын анықтауды үйрену; 2. жарықтандыру түсін ескере отырып, түс схемасын жасау; 3. мерзімді жоспарлардың егжей-тегжейлерін қорытындылау; 4. жарықтың заттың түсіне және кеңістіктің тереңдігіне әсерін анықтау дағдысын дамыту; гуашь техникасын жаттықтыру.	3 3 3 2
3	Сынақ сағаты.	Көрме ұйымдастыру.	1
			21 сағ

III тоқсан			
1	Шыны ыдыстарды бейнелеп үйрену.	Шыны ыдысты салар кездегі ерекшелігі. Тондық қатынас жылы-суық арқылы белгілеу. Түспен жұмыс.	3 3 3 3
2	Шыны ыдысын салу дағдыларын меңгеру бойынша натюрморт этюды.	Жеңіл бөтелке немесе ақ керамикалық шыныаяқ салу.	3 3
3	Тақырыптық натюрморт.	1. Гуашь техникасымен жұмыс істеу дағдыларын жетілдіру; 2. Бейнеленген заттардың маңыздылығын жеткізу.	3 3 3

		3.Егжей-тегжейлі мәліметтерге қол жеткізу.	
			30 сағ.

IV-тоқсан			
1	Монохром. Гуашь техникасы.	Натюрморт пішіні қарапайым және өңі анық тұрмыстық заттар. 1.жұмысты дұрыс әдістемелік жүргізу; 2. жаңа материалмен жұмыс істеуге үйрету; 3.жарық пен көлеңке қатынасын талдау, заттың пішіні мен көлемін беру; 4.кеңістікті анықтау.	2 3 3
2	Жеңіл натюрморт.	Суық түстердегі гипс натюрморт. Жарықтандыру табиғатының натюрморттың түс құрылымына әсерін анықтау. Тапсырмалар:натюрморттағы заттардың түстерін дәл талдау; тональдық қатынасты дұрыс сақтау; заттардың пішінінің көлемі мен сипатын, қоршаған ортаның әсерін, гипстік ою-өрнекке жарықтандыруды анықтау; кеңістікті тасымалдау.	3 3 3 3 3
3	Сынақ сағаты	Көрме ұйымдастыру.	1
			24 сағ.

Бағдарлама мазмұны

I тоқсан

Тақырып I: Кіріспе сабақ. (3 сағат)

Акварель техникасы бойынша дағдыларды кескіндемедегі теориялық білімдерді (негізгі түсініктерді) қалпына келтіру.

Үшінші сыныпта кескіндеменің негізгі міндеттері туралы әңгімелесу.

Гүлдердің эскиздері.

Тақырып II: Жеңіл драпты қатпарлардың суретін салу. (24 сағат)

Драперлі қатпарлардың құрылымын зерттеу.

1.Тік және көлденең жазықтықта жай, көтерілген қатпарлы драперлерді зерттеу.

2. Гипс құмырасы мен драпы бар натюрморт. Алдыңғы жағында қарапайым, көтерілген қатпарлары бар драп.

3. Натюрморт, тұрмыстық бұйым және жеңіл ою-өрнегі бар драпер.

II –тоқсан

Тақырып I: Объектінің беттік құрылымы. (24 сағат)

1. Жеңіл тұрмыстық бұйымдардың эскиздері.
2. Үш тұрмыстық бұйымдардың натюрморт, өңі қарама-қарсы, беті әртүрлі этюды.

Тақырып II: Тақырыптық натюрморт. (11 сағат)

Кеңістіктік ортадағы жеңіл заттардың натюрморти. Натюрморттағы «күйді» көрсету.

1. жарық пен көлеңкенің анық байланысын анықтауды үйрену;
2. жарықтандыру түсін ескере отырып, түс схемасын жасау; 3. мерзімді жоспарлардың егжей-тегжейлерін қорытындылау;
4. жарықтың заттың түсіне және кеңістіктің тереңдігіне әсерін анықтау дағдысын дамыту; гуашь техникасын жаттықтыру.

Тақырып III: Сынақ сағаты. (1 сағат)

Көрме ұйымдастыру.

III тоқсан

Тақырып I: Шыны ыдыстарды бейнелеп үйрену. (1 сағат)

Шыны ыдысты салар кездегі ерекшелігі. Тондық қатынас.

Жылы-суық арқылы белгілеу. Түспен жұмыс.

Тақырып II: Шыны ыдысын салу дағдыларын меңгеру бойынша натюрморт этюды. (6 сағат)

Жеңіл бөтелке немесе ақ керамикалық шыныаяқ салу.

Тақырып III: Тақырыптық натюрморт. (12 сағат)

1. Гуашь техникасымен жұмыс істеу дағдыларын жетілдіру;
2. Бейнеленген заттардың маңыздылығын жеткізу.
3. Егжей-тегжейлі мәліметтерге қол жеткізу.

IV-тоқсан

Тақырып I: Монохром. Гуашь техникасы. (8 сағат)

Натюрморт пішіні қарапайым және өңі анық тұрмыстық заттар.

1. жұмысты дұрыс әдістемелік жүргізу;
2. жаңа материалмен жұмыс істеуге үйрету;
3. жарық пен көлеңке қатынасын талдау, заттың пішіні мен көлемін беру;
4. кеңістікті анықтау.

Тақырып II: Жеңіл натюрморт. (15 сағат)

Суық түстердегі гипс натюрморт.

Жарықтандыру табиғатының натюрморттың түс құрылымына әсерін анықтау.

Тапсырмалар: натюрморттағы заттардың түстерін дәл талдау; тональдық қатынасты дұрыс сақтау; заттардың пішінінің көлемі мен сипатын, қоршаған ортаның әсерін, гипстік ою-өрнекке жарықтандыруды анықтау; кеңістікті тасымалдау.

Тақырып III: Сынақ сағаты. (1 сағат)

Тоқсандық жұмыстармен көрме ұйымдастыру.

4 сынып

Негізгі теориялық білімді, практикалық іскерлік пен дағдыны оқу-тәрбие жұмысында қолдану; түс, қоршаған орта мен жарықтың затқа әсері туралы білімдерін, көрнекі құралдарды пайдалана отырып, заттардың көлемін, олардың текстурасын жеткізу дағдыларын одан әрі дамыту; акварель және гуашь бояуларымен жұмыс істеу дағдыларын бекіту.

Күтілетін нәтижелер

4 сыныпты бітірген білім алушы:

- әртүрлі техникалық әдістерді білу және қолдана білу;
- «Контраст», «нюанс» ұғымдарын білу, жақын түстік қатынасты, түс контрастын және реңктерін бере білу;
- сызықтық және әуе перспективасының заңдылықтарын білу, кеңістіктік ортадағы натюрморт объектілерінің пішіні мен көлемін жеткізе білу;
- «артқы жарық» ұғымын білу, қарама-қарсы жарықтың күйін жеткізе білу;
- шығармашылық жұмыста «бейне» ұғымын білу, композицияның ортасын бөліп көрсету, ашық-тональдық және түстік қатынастың мәнерлілігін, бояуды жеткізе білу.

Оқу- тақырыптық жоспар

Оқу аптасының саны – 34

Апталық сағат саны – 3

Жылдық сағат саны – 102

№	Тақырыбы	Сарамандық жұмыс	Сағаты саны
I тоқсан - 27 сағат			
1	Төртінші жылдың міндеттері туралы кіріспе әңгіме.	Натюрморт салу жолдарын қайталау.	2 1
2	Жұмыс істеу кезіндегі техникалық тәсілдер.	Жеңіл түрде шыны ыдыстағы гүл топтамасының қысқа мерзімді этюдын бейнелеу.	3 3
3	Жеңіл түрдегі натюрмортты салу барысында гуашьпен сәндеу тәсілдерін қолдану.	1.Композициялық құрылым және тұастық 2.Үлкен түс - рең қатынас сараптамасы және жеткізілуі 3.Заттарды детальді үлгілеу және олардың шағылысуы 4.Жинақтау мен жұмыстың аяқталуы	3 3 3 3

3	Қорытындылау	<i>Жеңіл түрдегі натюрморт этюды</i> 1.Конструктивтіліктің негізгі принциптерін қайталау және бекіту 2.Пішінді тон бойынша мүсіндеу. 3. Егжей-тегжейлі мәліметтерге қол жеткізу.	2 1
---	--------------	---	--------

II тоқсан -21 сағат			
1	Сәнді натюрморт	Құрылымын табу Жеке детальдау Жарық көлеңкесін анықтау Түстерін анықтау	3 3 3
2	Түстердің тығыз байланысы.	Тығыз түс қатынастарының натюрморты. Бейтарап фонда жеңіл нысандар. Салқын түстер. Ұқсас түстік қатынастарды жеткізу, түстің контрастын және айырмашылығын (нюансын) табу. 1.Түсті және реңк қатынасын пайдалана отырып, заттардың көлемін беру; 2.кеңістіктік ортаны шешу.	3 3 3 3

III тоқсан -30 сағат			
1	Гипстік модель кірістірілген жеңіл гуашь натюрморты	1.Құрылым және құрастыру 2.Бояу сараптамасы,түспен жұмыс 3.Детальды үлгілеу,жинақтау мен жұмыс соңы	3 3
2	Жарыққа қарсы бейтарап түсті ортада пішіні қарапайым және реңі мен түсі әртүрлі екі немесе үш заттан тұратын натюрморт.	Қарсы жарықтың күйін бейнелеу Суық жарықтандыру кезінде заттардың контраст күйін, сұлбасын шешу, заттардың пішінін, драптың қатпарларының сипатын, кеңістікті жеткізу.	3 3 3 3

3	Тақырыптық натюрморт.	Конструктивтіліктің негізгі принциптерін қайталау және бекіту құрылыс, нысанды жазықтықта орналастыру, пропорционалдылық, перспективалық қысқартулар. 1. Кеңістіктік жоспарларды тасымалдау. 2. Пішінді тон бойынша бейнелеу. 3. Маңыздылыққа қол жеткізу, егжей-тегжейлі.	3 3 3 3
---	-----------------------	---	------------------

IV тоқсан -24 сағат			
1	Жеңіл бірнеше заттық стильдік натюрморт этюды (мемлекттік емтихан жұмысы)	Құрылымдық орналасуы мен детальдық құрылымдық реті. Түспен жұмыс. Үлкен түс – әуе қатынастарды іздеу, заттың көлемін өндеу. 1-ші жоспарды детальды пысықтау, жинақтау мен жұмысты аяқтау.	6 9 6
2	Қорытындылау	Мемлекеттік емтихан жұмысын аяқтау.	3

Бағдарлама мазмұны

I тоқсан

Тақырып I: Төртінші жылдың міндеттері туралы кіріспе әңгіме.

(3 сағат)

Натюрморт салу жолдарын қайталау.

Тақырып II: Жұмыс істеу кезіндегі техникалық тәсілдер. (6 сағат)

Жеңіл түрде шыны ыдыстағы гүл топтамасының қысқа мерзімді этюдын бейнелеу.

Тақырып III: Жеңіл түрдегі натюрмортты салу барысында гуашьпен сәндеу тәсілдерін қолдану. (15 сағат)

1. Композициялық құрылым және тұастық.
2. Үлкен түс - рең қатынас сараптамасы және жеткізілуі.
3. Заттарды детальді үлгілеу және олардың шағылысуы.
4. Жинақтау мен жұмыстың аяқталуы.

Тақырып IV: Қорытындылау. (3 сағат)

Жеңіл түрдегі натюрморт этюды

1. Конструктивтіліктің негізгі принциптерін қайталау және бекіту
2. Пішінді тон бойынша мүсіндеу.
3. Егжей-тегжейлі мәліметтерге қол жеткізу.

II тоқсан

Тақырып I: Сәнді натюрморт. (9 сағат)

Құрылымын табу. Жеке детальдау.

Жарық көлеңкесін анықтау. Түстерін анықтау.

Тақырып II: Түстердің тығыз байланысы. (12 сағат)

Тығыз түс қатынастарының натюрморты.

Бейтарап фонда жеңіл нысандар.

Салқын түстер.

Ұқсас түстік қатынастарды жеткізу, түстің контрастын және айырмашылығын (нюансын) табу.

1. Түсті және реңк қатынасын пайдалана отырып, заттардың көлемін беру;
2. Кеңістіктік ортаны шешу.

III тоқсан

Тақырып I: Гипстік модель кірістірілген жеңіл гуашь натюрморты. (6 сағат)

1. Құрылым және құрастыру.

2. Бояу сараптамасы, түспен жұмыс.

3. Детальды үлгілеу, жинақтау мен жұмыс соңы.

Тақырып II: Жарыққа қарсы бейтарап түсті ортада пішіні қарапайым және реңі мен түсі әртүрлі екі немесе үш заттан тұратын натюрморт. (12 сағат)

Қарсы жарықтың күйін бейнелеу.

Суық жарықтандыру кезінде заттардың контраст күйін, сұлбасын шешу, заттардың пішінін, драптың қатпарларының сипатын, кеңістікті жеткізу.

Тақырып III: Тақырыптық натюрморт. (12 сағат)

Конструктивтіліктің негізгі принциптерін қайталау және бекіту құрылыс, нысанды жазықтықта орналастыру,

пропорционалдылық, перспективалық қысқартулар.

1. Кеңістіктік жоспарларды тасымалдау.

2. Пішінді тон бойынша бейнелеу.

3. Маңыздылыққа қол жеткізу, егжей-тегжейлі.

IV тоқсан

Тақырып I: Жеңіл бірнеше заттық стильдік натюрморт этюды (мемлекеттік емтихан жұмысы) (21 сағат)

Құрылымдық орналасуы мен детальдық құрылымдық реті.

Түспен жұмыс. Үлкен түс – әуе қатынастарды іздеу, заттың көлемін өңдеу.

1-ші жоспарды детальды пысықтау, жинақтау мен жұмысты аяқтау.

Тақырып II: Қорытындылау. (3 сағат)

Мемлекеттік емтихан жұмысын аяқтау.

Білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау

Оқушылардың білімдерін бақылау мен бағалау – оқу процесінің маңызды элементі. Оны жүзеге асыру барысында педагог сол сәттегі білім деңгейін

бағалап қана қоймай, білімді әрі қарай жетілдіру мен бекітуге шара қолдануы керек:

- Үлгіге қарап сурет құрастыру;
- Сызықтықты перспективаны есепке алуымен конструктивтік құрылым әдістері мен зат қойылымдарының тепе- теңдік байланыстарының орындалуы,
- Сызықты перспективаның заңдарының қолдануы;
- Жарық – ауа кеңістігінде түс өзгерістерінің барлық алуан түрлігін қабылдау және оның берілуі;
- Түс-рең қатынастары мен бояу бірлігі шешімінің берілуі;
- Әр- түрлі заттардың фактурасы мен материалдылығы беру іскерлігі;
- Жұмыстағы тұтастық пен аяқталым, жинақтау.

Оқу процесін ұйымдастыруда келесі оқу формалары қолданылады:

- Көрнекті материалды оқыту дәрістері;
- Жеке формалық сабақ;
- Жаттығу жұмыстары;
- Мұражайларда, галерея және суретші – кескіндемешілер шеберханаларына саяхат;
- Белгілі кескіндемешілердің шеберлік сағаттары;
- Табиғат аясындағы кескіндеме жұмыстары – пленэр.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Оқыту әдістемесі сыныптағы балалардың дарындылығының әртүрлі «бастапқы» дәрежесін де ескереді. Әрбір баланың сабақта өзін жайлы сезінуі, өзін табысты және маңызды сезінуі өте маңызды. Оқу бағдарламасын игеруде білім алушының түсті қабылдауы, табиғаттағы түс қатынасын, кескіндеме туындыларын, халық қолданбалы өнерін, дизайнерлер құрастырған тұрмыстық заттарды бақылауы, сонымен қатар бейнелеу өнері сабақтарында тұстану пәнінен арнайы жаттығулар мен шығармашылық тапсырмаларды орындауы басты назарға алынады. Түс сюжет пен образдың мазмұнын білдіретін құрал ретінде қарастырылады. Білім алушы кескіннің түсін, пішінін, динамикасын пайдалана отырып, суреттің мәнерлілігін анықтайды.

Оқытудың тиімді әдіс-тәсілдері:

Даярлық сыныбындағы балалар үшін сурет салған кезде «қолмен сурет салу» техникасы (алақанмен, алақанның шетімен, жұдырықпен, саусақтармен) қолданылады.

1-2 сыныпта неғұрлым күрделі техникалар пайдаланылады: қатты жартылай құрғақ щеткамен пирог жасау, көбік резеңкемен басып шығару; картоппен

басып шығару; тығынмен басып шығару ; балауыз қарындаштары + акварель; балауыз шам + акварель; жапырақ іздері; қолмен салынған суреттер; мақта тампондарымен сурет салу; сиқырлы арқандар (ниткография).

3-4 сыныптар үшін одан да күрделі әдістер мен тәсілдер қолданылады; (құммен сурет салу; сабын көпіршіктерімен сурет салу; мыжылған қағазбен сурет салу; түтікпен блотография; трафаретті басып шығару; тақырыптық монотип; жалпы блотография; пластинография.

Оқу процесін ұйымдастыруға арналған көрнекі материал

Негізгі көрнекі құралдарды таңдау кезінде бояуды арнайы графикалық материал ретінде пайдалану мүмкіндігі ескерілді (шын мәнінде балалар А 4 форматындағы парақта миниатюра жанрында жұмыс істейді):

- акварель (көп түстер соғұрлым жақсы), ақ гуашь, - №1, 2, 3 пони қылқаламдары, фломастер, сурет дәптері, сурет дәптері, түрлі-түсті балауыз қарындаштар және т.б.
- бірінші сабақтарда балаларға қағаз парағын түрлі-түсті бояумен толтыру туралы нұсқаулар беріледі;
- тақтада немесе парақта кескіндеме мен графиканың техникалық тәсілдерін көрсету;
- трафаретпен жұмыс істеу, негізгі пішінді сызу, ұсақ бөлшектерді аяқтау;
- сабақта көркем образ жасау міндетін қою негізінде жұмысты кезең-кезеңімен жүзеге асыру.

Бағалау критерийлері

«Өте жақсы» – ерекше жетістік, өте жақсы, тапсырма толығымен қатесіз орындалуы, көркемдік сауаттылық деңгейі дайындық кезеңіне сәйкес келеді, ал оқу міндеті толық орындалған жұмыс.

«Жақсы» – бейнелеу сауаттылығының деңгейі оқыту кезеңіне сәйкес келеді, шамалы ауытқуларға жол беріледі, оқу тапсырмасы орындалады. Оқушылар түстер палитрасымен жақсы күреседі, бірақ тональды шешімдерде аздаған кателіктер жіберіледі.

«Қанағат» – тапсырманы орындау кезінде талаптарға сәйкессіздіктер бар, көркемдік сауаттылық деңгейі негізінен оқыту кезеңіне сәйкес келеді, ал оқу

тапсырмасы негізінен толық орындалмайды. Оқушы натюрморттың композициясы мен түс схемасында өрескел қателіктер жібереді.

Осы бағдарлама бойынша түлектердің дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

1. Меншікті материалдар мен құралдар.
2. Заттардың көлемі мен текстурасын жеткізу үшін түс комбинациялары мен композициялық элементтерді үйлесімді пайдалана отырып, жұмысты өздері аяқтау.

Бұл тапсырманы сәтті орындау үшін оқушылар келесі білім мен дағдыларды меңгеруі керек:

- а) паракқа объектілерді дұрыс орналастыру;
- б) заттардың пропорцияларын дәл жеткізу;
- г) заттарды жазықтықта орналастыра білу;
- д) түсті ашу - пішінді бояумен ашу - көлемді бояумен ашу - кеңістікті бояумен ашу;
- е) Түс ерекшеліктерін ескере отырып бейнелей білу;
- ж) Бейнеде тұтастыққа қол жеткізу;
- з) жұмысты орындаудың белгіленген мерзімдерін сақтау.

Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі:

Негізгі әдебиет

1. Жангужинова М.Е., Көркем графика негіздері, Алматы: Лантар Books, 2024 ж., 150-151 б.
2. Күнжигитова Г.Б., Бүркітбаева Т.С., Бейнелеу өнерінің тарихы, 2019 ж. 20-32 б.
3. Муллашев А.Б., Кескіндеме. Мүсін. Графика., Алматы, 2020 ж., 52 б.
4. Шегебаев Р.М., Кескіндеме, Алматы, 2009 ж., 94-102 б.
5. Қасымова А.Б., Қазақ бейнелеу өнерінің тарихы, Алматы, 2019 ж., 55 б.

Қосымша әдебиет

6. Баймулдин. Қ.Т., Монументалдық кескіндеме, Алматы: Интерпринт, 2006 ж. 37-51 б.
7. Титенёв А.В., Барманкулов Б.И., Қазақстан кескіндемесі, Алматы: Тау-Қайнар, 2018 ж., 263 б.
8. Нисупов М.М., «Живопись», Алматы, 2017 ж., 45-81 б.
9. Логинов В.Д., Сурет әлемінде, Алматы: Балалар әдебиеті, 2017 ж., 56-71 б.
10. Бегімбай К.М., Кескіндеме, Алматы, 2012 ж., 94-100 б.
11. Романов С.А., Қазақстан бейнелеу өнерінің шеберлері, Алматы: Өнер, 1987 ж., 100-106 б.
12. Клод Дюран, Импрессионизм: Өнердегі революция, М: Галарт, 2020 ж., 10-28 б.
13. Кирцер Ю.М., Рисунок и живопись, М.: «Высшая школа», 1992 г., 22 б.
14. Төлебиев Т.Д., Муражанова Д.Д., Бейнелеу өнері, Алматы: Атамұра, 2024 ж.
15. Бақтыгереев Ә., Кескіндеме, Алматы: Torimage, 2024 ж., 218 б.